

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Merenkulkualan koulutuksen tärkein pilari on kansainvälinen STCW-yleissopimus (Standards of Training Certification and Watchkeeping), joka pitkälti säätelee sekä määrää koulutuksen sisältöä. Merenkulkualalle on äärimmäisen tärkeätä, että alan kaikki tutkinnot ovat laajuuksiltaan ja laaduiltaan oikeita sekä täyttävät poikkeuksetta ja kokonaisuudessaan STCW-yleissopimuksen vaatimukset ja kriteerit.

Uusiutuvan aluskannan yhteydessä, mikä on ehdoton edellytys Suomen tärkeälle viennille ja tuonnille, tarvitaan entistä enemmän osaavia ja ammattitaitoisia merenkulkijoita. Merenkulku-alan koulutuksen rahoituksen leikkaaminen vaikuttaa suoraan koulutuksen laatuun sekä ammattitaitoisten merenkulkijoiden saatavuuteen tulevaisuudessa. Tämä koskee kaikkia tutkinto-tasoa (perus-, ammatti- sekä erikoisammattitutkintoa).

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

-

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

-

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

-

Huomiot tutkintotyyppikertoimista

Kustannusryhmien kustannuskertoimia ollaan esitysluonnoksen mukaan muuttamassa siten, että ne vaikuttaisivat merkittävästi merenkulkualan tutkintojen rahoitukseen sekä koulutuksen järjestäjien talouteen.

Merenkulkualan perustutkinto on tällä hetkellä asetuksessa kustannusryhmässä 3. Kyseisen kustannusryhmän kerroin ollaan putoamassa 1,23 --> 1,07. Laskelmassa on käytetty perusteena vuosin 2018 ja 2019 kustannusryhmäkohtaisia toteutuneita kuluja. Kuitenkin merenkulku-alan perustutkinnon järjestämisen kulut ovat nousseet tämän jälkeen. Yksi merkittävä tekijä on, että vuonna 2017 ja sen jälkeen aloittaneilta kansi- sekä konepäällystön osaamisalojen opiskelijoilta on edellytetty tutkintoon 360 päivää ohjattua harjoittelua aiemman 200 päivän sijaan. Harjoittelupäivät on pääsääntöisesti haettava ulkomaanliikenteessä liikennöiviltä sekä vähintään 500 GT (bruttovetoisuus) kokoisilta tai vähintään 750 kW (koneteho) tehoisilta aluksilta. Myös muilta perustutkinnon osaamisaloilta kuten korjaajalta sekä laivasähköasentajalta edellytetään pitkiä harjoittelujaksoja aluksilla. Näitä harjoittelujaksoja ei voida edes vaihtoehtoisesti suorittaa muualla esim. maissa.

Koulutuksen järjestäjät maksavat työnantajille (varustamoille) koulutussopimuksella työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta/harjoittelusta kulukorvausta ylläpidosta (ruoka ja asunto) 392,19 €/kk/opiskelija. Tämä lisää koulutuksen järjestäjien todellisia kuluja noin 2100 €/opiskelija, jotta opiskelija valmistuu.

Kustannuskorotukset eivät juurikaan vielä näkyneet etenäkään vuonna 2018, mutta eivät paljoakaan myöskään vuonna 2019, koska ensimmäiset uuden tutkinnon mukaan ns. normaaliajassa (3 vuotta) valmistuneet opiskelijat valmistuivat vasta vuonna 2020. Usein valmistuminen on kiinni nimenomaan puuttuvasta ohjatusta harjoittelusta. Lisääntynyt kulu on alkanut täysimääräisesti näkyä vasta laskelmaperusteen jälkeisenä aikana eikä sitä ole huomioitu asetusluonnoksen valmistelussa.

Uusien alusten myötä syntyy koko ajan uusia osaamistarpeita ja -aloja, esim. sähkövoimalähteiden ja -tekniikan osaaminen korostuu ja on jo korostunut laajemmin. Sen takia olisi tässä vaiheessa kohtalokasta leikata laivasähkömestarikoulutuksen (erikoisammattitutkinto) rahoituksen. Myös tämä tutkintotaso edellyttää vähintään 6 kk:n työharjoittelua aluksilla. Suomessa on jo todistettavasti huutava pula laivasähkömestareista ja varustamot ovat joutuneet kääntymään katseet ulkomaille löytääkseen päteviä mestareita.

Kaikki edellä mainitut harjoittelujaksot perustuvat STCW-yleissopimukseen ja ovat ”pakollisia”.

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

-

Muut huomiot

Lopuksi

Tämän kaltaiset muutokset ja leikkaukset ovat alan koulutukselle todella kriittisiä ja voivat olla tuhoisia. Jotta voidaan tulevaisuudessa varmistaa ja taata Suomelle näin tärkeän alan ammattitaitoa sekä sen laadukasta koulutusta, allekirjoittaneet ammattiliitot esittävät yhtenäisesti, että perustutkinto tulee kustannusten kasvun vuoksi siirtää kustannusryhmään 4 sekä, että alan ammatti- ja erikoisammattitutkinnot pysyvät nykyisessä kustannusryhmässä 2 eikä niitä siirretä alempaan kustannusryhmään 1.

Kallio Sannaleena
Suomen Merimies-Unioni SMU ry - Suomen Merimies-Unioni SMU ry -
Suomen Konepäällystöliitto ry - Suomen Laivanpäällystöliitto ry